Eduskunnan valiokunta
HaV@euskunta.fi

Asiantuntijalausunto; Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta

Sisäisen turvallisuuden selonteko ja eduskunnan tulevat kannanotot määrittelevät pitkäjänteisesti Suomen sisäisen turvallisuuden politiikkaa tuleville vuosille. Tästä syystä on erityisen tärkeää, että sisäisen turvallisuuden tilaa arvioidaan riittävän syvällisen tiedon pohjalta ja myös siten, että tulevaisuuden muutosvoimat saavat riittävän painoarvon tulevaa päätöksentekoa varten.

Itä-Uudenmaan poliisilaitos kiinnittää erityistä huomiota seuraaviin turvallisuuteen vaikuttaviin ilmiöihin, jotka eivät ole selonteossa saaneet poliisin näkökulmasta riittävää huomiota.

1.Viranomaisten luottamus ja auktoriteetti

Suomen poliisin vahvuutena on ollut ihmisten vankka luottamus viranomaisten toimintaan. Luottamusta on koeteltu viime vuosina, kun on paljastunut uudentyyppisiä väärinkäytöksiä (esim. Helsingin poliisilaitoksen huumerikosyksikön johtajan rikostuomiot). Poliisin oman uskottavan sisäisen laillisuusvalvonnan toimintaedellytykset on tärkeää varmistaa. Havaintona kuitenkin on myös, että poliisin luottamusta pyritään myös tarkoituksellisesti heikentämään. Poliisin kenttätilanteissa on havaittu viime vuosina, että poliisin auktoriteetti ja koskemattomuus kyseenalaistetaan. Poliisin ohjeet, neuvot ja käskyt eivät vaikuta enää yhtä tehokkaasti. Poliisin luottamuksen heikentyminen tulee tunnistaa ja huomioida siten, että poliisilla ja muilla virkamiehillä on toimintaedellytykset hoitaa virkatehtävät häiriöttömästi ja työturvallisesti. Keinoja huonon kehityksen estämiseksi on haettava niin lainsäädäntömuutoksin kuin varmistamalla esimerkiksi maalittamistilanteissa virkamiehen suojaamisesta ja tuesta siten, ettei yksittäinen virkamies ”jää yksin”.

2. Huumausaineet ja siihen liittyvä rikollisuus

Itä-Uudenmaan poliisilaitos katsoo, ettei huumausaineiden käyttö ja siihen liittyvä rikollisuus saa selonteossa sitä painoarvoa mikä sille sisäisen turvallisuuden kehittämisen näkökulmasta kuuluisi. Sen sijaan alkoholin vaikutus korostuu selonteossa ehkä jopa huumeiden kustannuksella. Erityisesti vakava rikollisuus, mukaan lukien vakavat väkivaltarikokset, liittyvät tai kyt-

keytyvät tavalla tai toisella yhä useammin huumausaineisiin. Huumeita voidaan pitää nykyisin vakavan rikollisuuden merkittävimpänä moottorina. Itä-Uudenmaan poliisilaitos ehdottaa, että huumausaineista ja niiden vaikutuksista laaditaan kansallinen kokonaisselvitys ratkaisuehdotuksineen. Selvitys sisältäisi tilannekuvauksen nykytilanteesta erityisesti turvallisuus, sosiaaliset ja terveysnäkökulmat huomioiden. Erityistä huomiota tulee kiinnittää lasten ja nuorten suojelemiseen ja hoitoon ohjauksen toimivuuteen varhaisen puuttumisen periaatteella.

3. Maahanmuutto

Kuten selonteossa todetaan, muuttoliike ja maahanmuuttajat ovat pysyvä osa yhteiskuntaa (s. 22). Selonteossa todetaan myös, että suhtautuminen maahanmuuttoon aiheuttaa yhteiskunnallisia jakolinjoja. Viranomaisen ja erityisesti poliisin onnistuneen rikostorjunnan kannalta on välttämätöntä, että maahanmuuton aiheuttamista turvallisuusongelmista voidaan puhua viranomaistenkin toimesta ilman leimautumisen pelkoa suuntaan tai toiseen. On selvää, että vuoden 2015-2016 turvapaikanhakijoiden aaltoa ei osattu ennakoida riittävän hyvin, joskin tilannetta saatiin vaikeassa tilanteessa hallintaan laajalla viranomaisten yhteistyöllä. Keskusrikospoliisi laati turvapaikanhakijoiden epäillyistä rikoksista ja häiriöistä valtakunnallista tilannekuvaa, jossa oli rajua nousua niin omaisuusrikoksissa kuin seksuaalirikoksissa vuosien 2015-2016 aikana. Viime aikoina poliisi on tiedottanut maahanmuuttajataustaisten nuorten miesten tekemistä vakavista väkivalta- ja huumerikoksista pääkaupunkiseudulla. Sisäisen turvallisuuden kannalta on selvää, että kotouttamiseen tulee panostaa niin yhteiskunnan toimesta kuin yksilönvastuun näkökulmasta. Samalla on huolehdittava Sisäministeriön konsernistrategian mukaisesti, että maahanmuutto on hallittua ja yhteiskunnallisesti kestävää. Itä-Uudenmaan poliisilaitos näkee tärkeänä, että maasta poistamisen toimeenpanon esteitä poistetaan niissä tapauksissa, joissa Maahanmuuttovirasto ja hallintotuomioistuimet ovat päätyneet henkilön maasta poistamiseen.

4. Rikosprosessin nopeuttaminen ja poliisin voimavarat

Suomen oikeusjärjestelmää kuvaa tällä hetkellä hitaus. Poliisilla esitutkinnassa ja syyttäjällä syyteharkinnassa on pitkiä jonoja. Käräjäoikeudet ovat myös ruuhkautuneet. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on antanut langettavia tuomioita rikosprosessin kestosta ja laillisuusvalvojille tehdään kanteluita pitkittyneistä oikeusprosesseista. Kestävää ratkaisua tulee hakea ennen kaikkea varmistamalla riittävät resurssit niin esitutkinnassa kuin oikeudenkäynnissä. Poliisin resurssitarpeeksi on kirjattu selonteossa 8200 poliisia vuonna 2030. Selonteon uskottavuutta tulisi lisätä laatimalla poliittisten päättäjien hyväksymä henkilöstösuunnitelma, jossa realistisesti esitettäisiin vuosittainen resurssikehitys päätyen vuoden 2030 tavoitemäärään. Tämä tekisi selonteosta uskottavan ja mahdollistaisi pitkäjännitteisen rikostorjuntatyön ja henkilöstösuunnittelun poliisihallinnossa. Rikosprosessin nopeuttamista tulisi kehittää myös lainsäädäntötoimin. Erityisesti ennalta estävästi nuorten rikoskierteen katkaisemiseksi ja vaikuttavuuden tavoittamiseksi on

välttämätöntä saada nuorten tekemien rikosten käsittelyaika tapahtuneesta teosta tuomioon huoattavasti lyhyemmäksi kuin se nyt on. Olisikin aika pohtia jonkin tyyppisen erityisprosessin kehittämistä nuorille rikoksentekijöille.

Poliisipäällikkö Ilkka Koskimäki

Rikosylikomisario Petri Eronen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 18.10.2021 klo 13:12. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Liitteet Kirjoita tähän

Jakelu Kirjoita tähän tai valitse Muut toiminnot - Jakelu, Tiedoksi, Läsnä

Tiedoksi Kirjoita tähän tai valitse Muut toiminnot - Jakelu, Tiedoksi, Läsnä